

Nowe terminy przedawnienia roszczeń - do jakich roszczeń będą stosowane?

Z dniem 9 lipca 2018 r. w życie weszła nowelizacja m.in. Kodeksu cywilnego, na mocy której wprowadzone zostały krótsze terminy przedawnienia roszczeń. Ogólny, wynoszący dotychczas dziesięć lat, termin przedawnienia został zastąpiony terminem sześcioletnim, dla roszczeń okresowych lub związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą - zachowano termin trzech lat.

Zmieniony został również moment, w którym roszczenie ulega przedawnieniu. W miejsce obowiązującej do wejścia w życie nowelizacji zasady przedawnienia roszczeń z upływem dnia datą odpowiadającego początkowemu dniowi terminu (roszczenia wymagalne w lipcu przedawniały się w lipcu dziesięć lub trzy lata później, z zastrzeżeniem przepisów szczególnych, przewidujących inne terminy przedawnienia), obecnie - co do zasady - roszczenia ulegać będą przedawnieniu z upływem roku kalendarzowego, tj. z dniem 31 grudnia.

Przed zastosowaniem powyższych zasad zastanowić się należy, do jakich roszczeń nowe terminy przedawnienia będą stosowane. Konieczna jest w tym zakresie analiza przepisów przejściowych, zawartych w art. 5 ustawy nowelizującej.

Zasady stosowania nowych terminów przedawnienia

Zasadą ogólną jest, że do roszczeń powstałych przed dniem wejścia w życie nowelizacji i w tym dniu jeszcze nieprzedawnionych stosuje się od dnia wejścia w życie nowelizacji przepisy w brzmieniu nadanym nowelizacją. Oznacza to, że - z zastrzeżeniem przepisów szczególnych, wprowadzających inne terminy przedawnienia - do roszczeń powstałych przed dniem 9 lipca 2018 r. i do tego dnia nieprzedawnionych, zastosowanie znajdują nowe, krótsze terminy przedawnienia.

Na tej podstawie, roszczenia o dotychczas dziesięcioletnim terminie przedawnienia ulegałyby przedawnieniu już po upływie sześciu lat z końcem roku kalendarzowego, co mogłoby prowadzić do przedawnienia takiego roszczenia nawet o cztery lata wcześniej. Innym skutkiem takiej zasady mogłoby być „przedłużenie” dziesięcioletniego terminu przedawnienia o okres kilku miesięcy do końca roku kalendarzowego.

Powyższe wątpliwości eliminuje ustawodawca w treści art. 5 ust. 2 nowelizacji, zgodnie z którym, jeżeli zgodnie z przepisami Kodeksu cywilnego w brzmieniu nadanym nowelizacją, termin przedawnienia jest krótszy niż według przepisów dotychczasowych (a więc w odniesieniu do dziesięcioletniego terminu - przyp. autor), bieg terminu przedawnienia rozpoczyna się z dniem wejścia w życie nowelizacji. Jeżeli jednak przedawnienie, którego bieg terminu rozpoczął się przed dniem wejścia w życie nowelizacji, nastąpiłoby przy uwzględnieniu dotychczasowego terminu przedawnienia wcześniej, to przedawnienie następuje z upływem tego wcześniejszego terminu.

Na tej podstawie, terminy przedawnienia roszczeń, które zgodnie z poprzednią regulacją wynosiły dziesięć lat, rozpoczynają swój bieg na nowo od dnia 9 lipca 2018 r. i trwają sześć lat. W przypadku jednak, gdy zastosowanie dotychczasowych terminów przedawnienia prowadziło do wcześniejszego przedawnienia roszczeń, stosuje się terminy dłuższe.

Posłużmy się przykładem

Obrazując powyższe wskazać można na przykład roszczenia powstałego w lipcu 2010 roku, które zgodnie z poprzednią regulacją ulegałyby przedawnieniu z upływem dziesięciu lat. Zgodnie z zaprezentowaną wyżej zasadą, przedawnienie takiego roszczenia będzie oceniane na gruncie nowych przepisów (art. 5 ust. 1 nowelizacji). Jednocześnie, jako że nowy termin przedawnienia jest krótszy niż dotychczasowy, na gruncie art. 5 ust. 2 nowelizacji należy rozważyć, czy termin przedawnienia będzie na nowo (sześcioletni termin przedawnienia), czy przedawnienie na wcześniejszych zasadach nastąpi wcześniej. W opisywanym przykładzie omawiane roszczenie ulegnie przedawnieniu z upływem dziesięcioletniego terminu przedawnienia, jako że przedawnienie na tej podstawie nastąpi wcześniej.

Zauważyć w tym miejscu należy, iż ustawodawca nie wskazuje, czy tak liczony termin przedawnienia należy liczyć według

dotychczasowych zasad upływu terminów, czy jednak przedawnienie nastąpi z końcem roku kalendarzowego. Wątpliwość ta nie została wyjaśniona w treści uzasadnienia do ustawy nowelizującej. Kierując się jednak zasadą pewności i nierektroaktywności prawa przychylić się należy do stanowiska, że upływ tego terminu następować będzie na zasadach dotychczasowych, a więc z upływem dnia datą odpowiadającego początkowemu dniowi terminu.

Posługując się innym przykładem, przyjmując podobne roszczenie o dziesięcioletnim terminie przedawnienia, ale powstałym w 2016 roku, będzie ono podlegać nowym przepisom, przy czym na gruncie art. 5 ust. 2 nowelizacji przedawni się z upływem sześciu lat licząc od dnia wejścia w życie znowelizowanych przepisów, ze skutkiem na koniec roku kalendarzowego, jako że zachowanie poprzedniego, dziesięcioletniego terminu powodowałoby późniejsze przedawnienie niż przewidują to znowelizowane przepisy.

Podsumowując...

Mając na względzie powyższe wskazać należy, iż z uwagi na przyjętą konstrukcję przepisów przejściowych ustawy nowelizującej, rozważając kwestię zastosowania nowych przepisów do istniejących roszczeń, każdorazowo należy dokładnie przeanalizować datę powstania roszczenia, jak również znajdujące dotychczas zastosowanie terminy jego przedawnienia. Konkretnie ustalenia w powyższym zakresie pozwolą na właściwe określenie, jakie terminy przedawnienia znajdują zastosowanie do danego roszczenia.

Autor:

Katarzyna Klóza-Czerkawska - radca prawny

Data: 2018-07-18